

Εντυπώσεις και συναισθήματα φοιτητών νοσηλευτικής από την κλινική τους άσκηση στο Ψ.Ν.Α Δρομοκαΐτειο¹

Κουκουρέτση Χριστιάνα και Καπέλου Ευαγγελία

¹Παρουσίαση στην ημερίδα με τίτλο «Διεπιστημονική προσέγγιση στη διαπολιτισμικότητα», ΣΥ.ΝΟ.ΨΥ.ΝΟ, 18 Μαΐου 2017.

Αγαπητό ακροατήριο,

Ονομαζόμαστε Κουκουρέτση Χριστιάνα και Καπέλου Ευαγγελία και σπουδάζουμε νοσηλευτική στο ΤΕΙ Αθήνας. Το παρακάτω κείμενο αποτελεί συλλογική καταγραφή των εμπειριών των φοιτητών του Τμήματος Νοσηλευτικής κατά την κλινική μας εκπαίδευση στο Δρομοκαΐτειο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο. Σας παρουσιάζουμε όσα βιώσαμε σε αυτούς τους χώρους και τα συναισθήματα που νιώσαμε ο καθένας ξεχωριστά και όλοι μαζί σαν σύνολο.

(Το παρακάτω κείμενο αποτελεί ένα κολάζ των συναισθημάτων μας.)

Το Δρομοκαΐτειο μοιάζει με χωριό και οι ασθενείς είναι οι κάτοικοί του.

Είναι περιτριγυρισμένο από πολλούς μύθους και ιστορίες.

Το γνώρισάμε στην πιο ανθισμένη του περίοδο και εξαρχής ένιωθα να με γαληνεύει. Ένα μέρος διαφορετικό, γιατί στοχεύει κατευθείαν στην ψυχή σου και προσπαθεί να δει τα πράγματα βαθύτερα, με περισσότερη ευαισθησία. Από την πρώτη μέρα που το επισκέφτηκα ένιωθα αγχωμένη και απροετοίμαστη για το τι μπορεί να συναντήσω και ένας φόβος διακατείχε όλη την ύπαρξή μου. Το αίσθημα του ενθουσιασμού μου ήταν διάχυτο καθώς θα είχα την ευκαιρία να γνωρίσω από κοντά την πολυμορφία των ψυχικών νοσημάτων και τους πολύπλευρους τρόπους προσέγγισης τους. Στην αυλή περπατούσαν άτομα μόνα με περίεργη αμφίεση.

Τα συναισθήματα μου άλλαζαν συνεχώς.

Στο προφίλ του ο ψυχικά διαταραγμένος παρουσιαζόταν ως ένα άτομο επικίνδυνο που απειλεί την κοινωνική συνοχή και εμφανίζει επιθετικότητα και πολλές στιγμές εξάρσεως βίας που οδηγούν ακόμη και σε στέρηση αθώων ανθρωπίνων ζωών.

Είχα στιγμές νευρικότητας καθώς ήξερα ότι θα έρθω αντιμέτωπη με καταστάσεις που δεν ξέρω πως θα διαχειριστώ. Η ιδέα ενός τρομακτικού κτιρίου με ανθρώπους επιθετικούς βρισκόταν στον αντίποδα της πραγματικότητας που δεν ήταν άλλη από ανθρώπους χαμογελαστούς που αναζητούν κάποιον για να μοιραστούν τις σκέψεις τους.

Με την δύναμη τόσο της γνώσης όσο και της εσυναίσθησης όλα τα αρνητικά καταρρίφτηκαν και αντικαταστάθηκαν από ένα αίσθημα αλληλεγγύης. Υπάρχει κόσμος εδώ μέσα που πρώτα από όλα παλεύει με τον εαυτό του και μετά με την ασθένεια.

Στην συναναστροφή μου με μερικούς ένιωσα οικειότητα, σαν να έχω απέναντι μου οποιονδήποτε και όχι απαραίτητα κάποιον ψυχικά ασθενή, δεν έλειψαν όμως και περιπτώσεις που μου προκάλεσαν αδιαμφισβήτητα στενοχώρια και οίκτο για την ψυχολογική κατάσταση των ατόμων. Με πλήγωνε το γεγονός ότι αυτοί οι άνθρωποι δεν μπορούν να γίνουν εντελώς καλά. Το πιο στενάχωρο είναι να βλέπεις νέα άτομα

κλεισμένα χωρίς την ελπίδα θεραπείας και την δυνατότητα να είναι έξω και να χαίρονται τη ζωή και ηλικιωμένους να μένουν εγκαταλειμμένοι και ανήμποροι.

Ο ψυχικά ασθενής είναι πρώτα από όλα άνθρωπος με παρελθόν, παρόν και μέλλον και όπως όλοι μας, έχει ανάγκη για επικοινωνία και συμπόνια. Προς έκπληξή μου κάθε συζήτηση με ασθενή ήταν ενδιαφέρουσα και μου πρόσφερε θετικά στοιχεία.

Υπομονή, βασικό χαρακτηριστικό για να συνεργαστείς με ψυχικά ασθενείς. Με το πέρας της κλινικής άσκησης συνειδητοποίησα πως πάνω από όλα είναι άνθρωποι και όχι "μπαμπούλες" ή "ζώα". Είχαμε και τα προβλήματά μας όμως, καθώς υπήρχαν άτομα που παραβίαζαν τον προσωπικό μας χώρο αλλά ευτυχώς ήταν πάντα εκεί κάποιος νοσηλευτής να μας βοηθήσει.

Ωστόσο, οφείλω να ομολογήσω ότι ένιωθα πως βρίσκομαι σε ένα προστατευμένο περιβάλλον. Το μάθημα ψυχικής υγείας στην αρχή ήταν δύσκολα αντιληπτό και κατανοητό ως προς την προσέγγιση που χρειάζονταν οι ασθενείς, αλλά με την βοήθεια των καθηγητών αυτό το αίσθημα φοβίας άρχισε να υποχωρεί και το μάθημα να γίνεται όλο και πιο ενδιαφέρον. Δεν αισθανθήκαμε ποτέ ανεπιθύμητοι ή να βαριόμαστε!

Δεν ξέρω αν μπορώ πλέον να διαχειρίζομαι αυτές τις καταστάσεις, έμαθα ωστόσο ότι όσα δεν γνωρίζω δεν πρέπει να τα φοβάμαι, μέχρι να δώσω μια ευκαιρία στον εαυτό μου να τα αντιμετωπίσω με τις δυνατότητες που έχω. Πλέον, όταν έρχομαι στο Δρομοκαΐτειο νιώθω μια ηρεμία και την ανάγκη να θέλω να ακούσω τους ασθενείς. Το περιβάλλον το νιώθω οικείο και φιλικό.

Ήρθα σε επαφή με νοσηλευτές χαμογελαστούς που ενδιαφέρονται για τους ασθενείς τους και πέρα από τον φόρτο της εργασίας τους συνέβαλαν στη μάθησή μας. Έμαθα πολλά από αυτή τη συνεργασία, οι ρυθμοί εδώ κυλάνε διαφορετικά. Η ψυχιατρική είναι ιδιαίτερος τομέας και οι ασθενείς χρήζουν ιδιαίτερης μεταχείρισης. Νιώθω ότι έχω κερδίσει πολλά από αυτήν την εκπαίδευση καθώς και χαρά που έστω και στο ελάχιστο συνέβαλλα σε αυτό παρά τους αρχικούς μου ενδοιασμούς. Τόσο όσον αφορά τις σπουδές μου, μαθαίνοντας να εκτιμώ τις ανάγκες του ασθενή, όσο και σε προσωπικό επίπεδο, καλλιεργώντας την κατανόηση, την αποδοχή και την ειλικρίνεια. Σταδιακά, βρήκα τον εαυτό μου να επιθυμεί να μάθει την πορεία και την εξέλιξη διάφορων περιστατικών, αλλά και να επικοινωνήσει μαζί τους έχοντας αποβάλει σε μεγάλο βαθμό τον φόβο και την αμηχανία.

Αν χρειαστεί κάποια στιγμή να φροντίσω έναν τέτοιο άνθρωπο πιστεύω ότι θα τα καταφέρω. Στο μέλλον θα ήθελα να ζήσω ξανά αυτήν την εμπειρία ή να εργαστώ εδώ, για να μπορέσω να βοηθήσω όσο περισσότερο κόσμο μπορώ. Η περίοδος αυτή έχει φτάσει στο τέλος της και έπρεπε να τους αποχαιρετήσουμε, ήταν πλούσια εμπειριών και ιδιαίτερα εποικοδομητική γνωρίζοντας άμεσα τον ψυχικά ασθενή και τον ρόλο του νοσηλευτή ψυχικής υγείας, ο οποίος όπως φαίνεται βρίσκεται συνεχώς στο πλευρό του ασθενή προσφέροντας ανθρωπιστικό τόνο στην οδυνηρή πορεία της ψυχικής νόσου.

Η εμπειρία μας στο ψυχιατρείο είναι πολύ διαφορετική από τα άλλα νοσοκομεία. Τα περιστατικά του είναι αρκετά δύσκολα και απαιτούν εξειδικευμένους χειρισμούς και μια συμπεριφορά που να χαρακτηρίζεται από ηρεμία, σεβασμό, αυξημένη αντίληψη και αντανακλαστικά που θα σε βοηθήσουν να αντιδράσεις άμεσα και σωστά σε

οποιαδήποτε κατάσταση και αν βρεθείς. Θα πρέπει η φροντίδα να είναι εξατομικευμένη, το κάθε άτομο είναι διαφορετικό.

Ανέκαθεν οι άνθρωποι, διατηρούν μια αρνητική στάση απέναντι στα προβλήματα ψυχικής υγείας. Συχνά οδηγούνται σε αυθαίρετες εκτιμήσεις της πραγματικότητας, ιδιαίτερα υπό το καθεστώς έντονου άγχους και φόβου γιατί νιώθουν ότι αυτό απειλεί τη συνοχή της κοινωνίας τους. Ό,τι δεν είναι κατανοητό φοβίζει και εξαφανίζει κάθε θέληση αλληλεγγύης και αποδοχής. Η πραγματικότητα του στίγματος τις περισσότερες φορές τείνει να κρύβεται πίσω από αρνητικές στερεότυπες αντιλήψεις.

Κάθε μορφή ψυχιατρικής πάθησης δεν είναι μεταδοτική, η προκατάληψη όμως είναι. Σε κάποιες περιπτώσεις μάλιστα, ο ίδιος ο ασθενής αισθάνεται ενοχή και δυσφορία που τον εμποδίζουν να αναζητήσει βοήθεια και να προβεί σε θεραπεία και άρα να καταπολεμήσει το πρόβλημά του. Έτσι, το πρόβλημα δεν αναγνωρίζεται, τα δικαιώματα του καταπατώνται και ξαφνικά βρίσκεται περιθωριοποιημένος από την φυσιολογική ζωή που ζούσε και υποτιμημένος από την κοινωνία.

Συμπερασματικά, η ψυχική υγεία αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της συνολικής υγείας και της ευημερίας για το άτομο και για το σύνολο και θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με τον ίδιο επείγοντα χαρακτήρα, όπως η σωματική υγεία. Για την εξάλειψη των επικρατούντων αντιλήψεων είναι σημαντικό να υπάρξει ορθή πληροφόρηση του κοινωνικού συνόλου σχετικά με τις ψυχικές διαταραχές, έτσι θα παρατηρηθεί βελτίωση της λειτουργικότητας και της ποιότητας ζωής τόσο των ασθενών όσο και των οικογενειών τους και ολόκληρης της κοινωνίας.

Σας ευχαριστούμε πολύ για την προσοχή σας!